

SADÂKAT*

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahibihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

أَلْحُمِّي رَائِدُ الْمَوْتِ وَهِيَ سِجْنُ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ
لِلْمُؤْمِنِ يَحْبِسُ بِهَا عَبْدَهُ إِذَا شَاءَ وَيُرْسِلُهُ إِذَا
شَاءَ فَفَتِّرُوهَا بِالْمَاءِ الْبَارِدِ

هناد فى الزهد، وابن أبى الدنيا فى كتاب المرض والكفارات، وأبو نعيم، هب،
والقضاعى عن الحسن مرسل

RE. 204/1 (*El-hummâ râidü'l-mevti, ve hiye sicnu'llâhi fi'l-ardı li'l-mü'mini, yahbisü bihâ abdehû izâ şâe, ve yürsilühû izâ şâe, fefettirühâ bi'l-mâi'l-bârid.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

“–Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!” [Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

“–Seyyidü’s-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!” [Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

“–Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât! [Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a.Hummâyı Soğuk Su İle Tedavi Edin!

Hennâd ve Beyhakî, Hasan-ı Basrî Rh.A’ten rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹

الْحُمَّى رَائِدُ الْمَوْتِ وَهِيَ سِجْنُ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ
لِلْمُؤْمِنِ يَحْبِسُ بِهَا عَبْدَهُ إِذَا شَاءَ وَيُرْسِلُهُ إِذَا
شَاءَ فَفَتِّرُوهَا بِالْمَاءِ الْبَارِدِ

هناد في الزهد، وابن أبي الدنيا في كتاب المرض والكفارات، وأبو نعيم، هب،
والقضاعي عن الحسن مرسل

¹ Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I, s.69, no:58; İbn-i Ebi’d-Dünya, *el-Marad ve’l-Keffârât*, c.I, s.73, no:92; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VII, s.167, no:9870; Hasan-ı Basrî Rh.A’ten.

Hennâd, *Zühd*, c.I, s.239, no:405; Ebû Hüreyre RA’dan.

Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.V, s.159, no:8346; Abdurrahman İbn-i Merfa’ RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.319, no:6744; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XII, s.225, no:11800.

RE. 204/1 (*El-hummâ râidü'l-mevti, ve hiye sicnu'llâhi fi'l-ardı li'l-mü'mini, yahbisü bihâ abdehû izâ şâe, ve yürsilühû izâ şâe, fefettirûhâ bi'l-mâi'l-bârid.*)

(*El-hummâ râidü'l-mevti*) “Humma, mü'min için ölümün kılavuzu ve hazırlayıcısıdır. (*Ve hiye sicnu'llâhi fi'l-ardı li'l-mü'mini*) Yeryüzünde Allah'ın zindanıdır. (*Yahbisü bihâ abdehû izâ şâe*) Bununla kulunu istediği vakit hapseder. () İstedğinde koyuverir. (*Fefettirûhâ bi'l-mâi'l-bârid.*) Onu soğuk su ile tedavi edin!”

Hummâ denilen bir hastalık var ya, bu değil de sıtma dediğimiz ateşli hastalıklardan yani. Sıtma ki memleketimizde her yerde pek çoktu, el-hamdü lillâh şimdi kökü kesilmiş durumdadır.

Râid, öncü demek. Bu sıtma ölümün öncüsüdür. Çünkü vücudu kuvvetten düşürüyor, zaafiyet geliyor, neticesiyle insanın bir an evvel vakti gelip, ahirete gitmesine sebep oluyor.

Râid'in başka bir mânâsı, değirmen demek. Buğdayları değirmen nasıl öğütüyorsa, sıtma da insanları böyle öğütüyor. Buğdaydan ekmek yapmaya istidat değirmende oluyor. Buğday un haline gelecek ki, hamur yoğrulup ekmek olabilsin.

Bu humma denilen hastalıklar da böyle insanları ölüme doğru istidat kesbettiriyor. Humma Allah-u Teâlâ'nın mü'min kulları için yeryüzündeki bir hapishanedir. Bu hapishane dolayısıyla evinden çıkamıyor tabii, işine gidemiyor, bir şey yapamıyor, adeta hapiste gibi.

Hummâ, Allah-u Teâlâ'nın kullarına verdiği bir hastalıktır. İsteddiği kula verir istediği kulu da kurtarır. Binâen aleyh bu sıtma denilen hastalık size gelince, soğuk suları dökünmek suretiyle bunu serinlettirin, ateşinizi düşürün; bundan şifa bekleyin!

Böyle yaparsanız, şifa hasıl olur.

b.Hummâ Mü'minin Ateşten Nasibidir

Kudâî, Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²

الْحُمَّى حَظُّ كُلِّ مُؤْمِنٍ مِنَ النَّارِ وَحُمَّى لَيْلَةٍ
تُكْفَرُ خَطَايَا سَنَةٍ مُجَرَّمَةٍ

(القضاعي عن ابن مسعود)

RE. 204/2 (*El-hummâ hazzu külli mü'minin mine'n-nâri, ve hummâ leyletin, tükeffiru hatâyâ senetin mücerremetin.*)

Sonra bu gerek humma olsun, gerek şu olsun, gerek diğer hastalıklar olsun her birisi, mü'minin cehennemden olan bir hazzı, nasibi var ateşte onun, o kulun, onu dünyada geçirmiş oluyor yani o hastalık dolayısıyla cehennemdeki hissesinin mahvolmasına vesile oluyor. Ki bak;

² Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.71, no:62; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.156, no:2788; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.320, no:6747; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.225, no:11799.

Bir gece hastalık tuttu, sıtma hastalığı veyahut diğeri, hummanın hangisi olursa olsun, bir senelik hataların affına vesile olur.

Mücerremet, tam demek. Bir geceki humma hastalığı 365 günlük bir senenin günahlarının dökülmesine sebep olur. Fakat bu o demek değildir ki, yani hasta olun da boyuna günahlarınızı döktürün diye. Bu Allah-u Teâlâ'nın lütfu...

Yâni hastalık gelirse, gelen hastalık Allah'tandır, ona da sabredin! Sabırlarınızın mukabilinde böyle mükâfatlarla mükâfatlanacaksınız. Bu şifası için de doktorlara müracaat etmeyin, tedavisini yaptırmayın demek de değildir. Sabrettiğiniz takdirde bu mükâfatlarla mükâfatlandırılırsınız.

c. Hummâ Yer ve İçer

Deylemî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³

الْحُمَّى تَأْكُلُ وَتَشْرَبُ فَأَمَّا أَكْلُهَا فَلَحُومُ النَّاسِ
وَشُرْبُهَا دِمَاؤُهُمْ
(الديلمى عن أبى هريرة)

RE. 204/4 (*El-hummâ te'külü ve teşrebü, feemmâ eklühâ felühümü'n-nâsi, ve şürbühâ dimâühüm.*)

³ Deylemî, *Müsnedü'l-Frdevs*, c.II, s.156, no:2791; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.35, no:28235; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.224, no:11794.

(*El-hummâ te'külü ve teşrebü*) “Humma yer ve içer. (*Feemmâ eklühâ felühümü'n-nâsi*) Yediği insanların etidir. (*Ve şürbühâ dimâühüm*) İçtiği insanların kanıdır.”

Humma denilen o hastalığın yemesi ve içmesi de vardır, yer ve içer o hastalık... Onun yediği insanların etidir. Yani o hastalık geldiği insanda et bırakmaz, zayıflatır.

Hummanın içtiği de insanların kanlarıdır. Yani o hastalığa, humma hastalığına tutulan insanın kanı azalır, beti benzi sapsarıdır. Vücudunda et de kalmamıştır, zayıflamıştır.

Hastalıklar Allah-u Teâlâ'nın bize kamçısıdır derler. Yani sıhhat kaidelerine, kanunlarına riayet etmeyenlere, bu Cenâb-ı Hak tarafından bir tokattır ki;

“—Ha, sen buna müstahak oldun, bu da senin cezandır, çek bakalım!” gibilerden.

Onun için o Kanuni Sultan Süleyman'a atfederler:

Halk içinde mu'teber bir nesne yok devlet gibi;

Olmaya devlet cihânda bir nefes sıhhat gibi!

[Halkın gözünde devlet gibi, iktidâr gibi değerli bir şey yok!

Halbuki şu dünyada bir nefes sıhhat gibi nimet, mutluluk olamaz.]

Sıhhat çok önemli! Fakat sıhhat, bütün hayvanların, bütün beşeriyetin yaşadığı bir hayattaki sıhhat değildir. Sıhhat bugün ecnebilere, dinsizlerde, hayvanatta, nebâtatta, her şeyde bu hayat var.

Bu hayattaki matlup olan sıhhat, imanlı sıhhattir. İmanlı sıhhat olursa, ne mükemmel olur, ne güzel olur. İmandan mahrumsa, o vücuttaki sıhhat, belki insanlığı o sıhhat dolayısıyla birçok günahlara, felaketlere de sürükleyebilir.

Onun için humma Allah-u Teâlâ'nın yeryüzünde bir hapishanesidir. Neden?

Zayıflamışsın, kanın kalmamış, canın kalmamış, günah yapacak halin de yok gayrı. O hapse düşmüşsün. Binâen aleyh demek ki humma cezanın neticesi oluyor.

Öyleyse hastalıklardan, sıhhatimizi bozacak şeylerden kendimizi nasıl korumamız lazımsa; bizim bir de gönlümüz var, o gönlünüzü de böyle bozacak şeylerden korumamız aynı şekilde vazifemizdir.

d.Hà Mîm'lerin Duası

Beyhakî, Halil ibn-i Mürre Rh.A'ten rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

---

⁴ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.485, no:2479; Halil ibn-i Mürre Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.579, no:2621; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.232, no:11813.

الْحَوَامِيمُ سَبْعٌ وَأَبْوَابُ جَهَنَّمَ سَبْعٌ تَجِيءُ كُلُّ
حَامِيمٍ مِنْهَا تَقِفُ عَلَى بَابٍ مِنْ هَذِهِ الْأَبْوَابِ
فَتَقُولُ اللَّهُمَّ لَا تُدْخِلْ هَذَا الْبَابَ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ

بِي وَيَقْرَأُنِي

(هـب. عن الخليل بن مرة مرسل)

RE. 204/5 (*El-havâmîmü seb'un, ve ebvâbü cehenneme seb'un, tecîü küllü hâmin minhâ takıfu alâ bâbin min hâzihi'l-ebvâbi, fetekülü: Allâhümme lâ tühil hâze'l-bâbe men kâne yü'minü bî, ve yakreûnî.*)

(*El-havâmîmü seb'un*) “Hâ-Mim’ler yedidir. (*Ve ebvâbü cehenneme seb'un*) Cehennem kapıları da yedidir. (*Tecîü küllü hâmin minhâ takıfu alâ bâbin min hâzihi'l-ebvâbi*) Her biri Cehennem bir kapısına gelir, durur. (*Fetekülü*) Der ki: (*Allâhümme lâ tühil hâze'l-bâbe men kâne yü'minü bî, ve yakreûnî*) Yâ Rabbi, bana inanıp da beni okuyanı bu kapıdan sokma!”

Kur’an’da *Hâ Mîm* ile başlayan sureler vardır, *havâmîm* diyorlar ona. Yedi tane *Hâ Mîm* var. Bunlar Cehennem yedi kapısına dikilirler ve şöyle dua ederler:

(*Allâhümme lâ tühil hâze'l-bâbe men kâne yü'minü bî, ve yakreûnî*) “Yâ Rabbi, bana inanıp da beni okuyanı bu bu mü’mini sen bu kapıdan cehenneme koyma!” derler.

Demek ki, *Hâ Mîm* sûrelerine devam eden kimselerin, yani Kur'an'ı okuyan insanların cehenneme girmelerine mani olacaklar bunlar. Ne güzel bir bahtiyarlıktır.

Yani, siz Kur'ân-ı Azîmüşşân'ı çok okuyun! Kur'ân-ı Azîmüşşân'ı okumasını yapamadıysanız ufak sûreleri var, o ufak sûreleri tekrar tekrar okumak suretiyle, yine onun sevabına nail olmaya çalışırsınız.

“—E hiçbir şey bilmiyor?”

O olmaz Müslümanlıkta... Hiç olmazsa *Elham*'ı bilecek ve namaz sûrelerini de bilecek bir müslüman... Namaz sûrelerini bildikten sonra, işte *Elham*'ı okusan, *Kul hüvallah*'ı okusan, *Kul eûzûleri* okusan tekrar tekrar, yine Kur'an'ın okunmuş sevabına, tam mânâsıyla olmasa da bir derece yaklaşmış olur yine insan hiç olmazsa... Yalnız okumak lazım!

Onun için, “Her kim ki günde 100 defa *Kul hüva'llahu ehad* sûresini okuyacak olursa —bir rivayette 200 defa— onun kadar sevaplı kimse gelmeyecek.”

Cenâb-ı Hakk'ın bunun için büyük mükafatları var... İsterse hafız olsun, Kur'an okuyor olsun, isterse olmasın ama bu *Kul hüva'llah*'ı daima okumanın fazileti çok yüksek.

Onun için, bizim büyüklerimiz;

“—Bunu hiç olmazsa günde bin defa okumalı!” demişler.

Bin defa okumak da herkes için mümkün olmaz. Öyleyse topluluk olaraktan bunu taksim edin aranızda, okuyun, bunu bin defa okumuş sevabına nail olursunuz.

Onun için 10 kişi, hatta beş kişiden yukarısı için, 10 kişi olursa adam başına 100 tane düşer, 20 kişi olursa 50 tane düşer,

40 kişi olursa 25 tane düşer. Beş dakikalık bir iştir. Bununla beraber, Cenâb-ı Hak herkese de bin defa *Kul hüva'llah* okumuş sevabını verir.

Bin *Kul hüva'llah* okumadı, okuduğumuz 25 tane, 50 tane ama hepimiz bir olduğumuz için, müslümanlar da yek vücut, hepsi bir olduğu için, hepsine biner *Kul hüva'llah* okumuş sevabı veriliyor. Ne büyük mükâfattır.

Tevhidler de böyledir. Tevhid okuyacağız, *Lâ ilâhe illa'llah* diyeceğiz. Bir insan kaç tane diyebilir? Yüz tane, 500 tane, 1000 tane, 5000 tane... Bundan fazlası zor gelmeye başlar.

Fakat böyle 100 kişi oturur da 100'er tane okursak, 100 kişi 10

bin tane mi eder? On bin tane eder.

Biner tane okursak? Yüz bin eder.

e.Şüphelilerden Kaçınmak

Ahmed ibn-i Hanbel, Buhârî, Müslim, Ebû Dâvud, Tirmizî, Neseî ve İbn-i Mâce, Nu'mân ibn-i Beşîr RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵

الْحَلَالُ بَيْنَ وَالْحَرَامِ بَيْنٌ وَبَيْنَهُمَا أُمُورٌ مُشْتَبِهَاتٌ
لَا يَعْلَمُهَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ فَمَنْ اتَّقَى الْمُشْتَبِهَاتِ
اسْتَبْرَأَ لِعِرْضِهِ وَدِينِهِ وَمَنْ وَقَعَ فِي الْمُشْتَبِهَاتِ
وَقَعَ فِي الْحَرَامِ كَرَاعٍ يَرَعَى حَوْلَ الْحِمَى يُوشِكُ
أَنْ يُوَاقِعَهُ. أَلَا وَإِنَّ لِكُلِّ مَلِكٍ حِمَى أَلَا وَإِنَّ حِمَى
اللَّهِ تَعَالَى فِي أَرْضِهِ مَحَارِمُهُ أَلَا وَإِنَّ فِي الْجَسَدِ
مُضْغَةً إِذَا صَلَحَتْ صَلَحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ وَإِذَا فَسَدَتْ
فَسَدَ الْجَسَدُ كُلُّهُ أَلَا وَهِيَ الْقَلْبُ

(حم. خ. م. د. ت. ن. ه. عن الشعبي عن النعمان بن بشير)

RE. 204/6 (El-halâlu beyyinün, ve'l-
harâmu beyyinün, ve beynehümâ ümûrun
müştebihâtün, lâ ya'lemühâ kesîrün mine'n-
nâsi, femeni'tteka's-şübühâti, fekadi'stebree
li-ırdihî ve dînihî; ve men vekaa fi'l-
müştebihâti, vekaa fi'l-harâmi, kerâin yer'à
havle'l- himâ, yûşikü en yüvâkıahû;

elâ ve inne li-küllü melikin himâ, elâ ve inne

⁵ Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.90, no:50; Müslim, *Sahîh*, c.VIII, s.290, no:2996; Tirmizî. *Sünen*, c.IV, s.464, no:1126; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.482, no:3974; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.269, no:18394; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.264, no:10180; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.319, no:2531; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.497, no:721; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.560, no:22435; Nu'mân ibn-i Beşîr RA'dan.

hima'llàhu teâlâ fî ardihî mehàrimühû; elâ inne fi'l-cesedi mudgaten, izâ salehat saleha'l-cesedü küllühû, ve izâ fesedet fesede'l-cesedü küllühû, elâ ve hiye'l-kalbü.)

(El-halâlu beyyinün, ve'l-harâmu beyyinün) “Helâl de bellidir, haram da bellidir. *(Ve beynehümâ ümûrun müştebihâtün)* Bunların arasında şüpheli şeyler vardır. *(Lâ ya'lemühâ kesîrün mine'n-nâsi)* İnsanların çoğu bunu bilmez. *(Femeni'tteka's- şübühâti, fekadi'stebree li-ırdihî ve dînihî)* Şüpheliden sakınan dinini ve ırzını kurtarır. *(Ve men vekaa fi'l-müştebihâti, vekaa fi'l- harâmi)* Şüpheli şeye düşen, harama düştü demektir.”

(Kerâin yer'à havle'l-himâ) “Yasaklanmış olan bir korunun kenarında sürü güden bir çoban gibi. *(Yûşikü en yüvâkiahû)* Yakındır ki, o kimse yasak olan o koruya düşer.”

(Elâ ve inne li-küllü melikin himâ) “Agâh olun, her melikin böyle bir korusu vardır. *(Elâ ve inne hima'llàhu teâlâ fî ardihî mehàrimühû)* Allah-u Teâlâ'nın yeryüzündeki koruları da haramlarıdır.”

(Elâ inne fi'l-cesedi mudgaten) “Bedende bir et parçası vardır. *(Izâ salehat saleha'l-cesedü küllühû)* O iyi olursa bütün beden iyi olur; *(ve izâ fesedet fesede'l-cesedü küllühû)* o bozulursa bütün beden bozulur. *(Elâ ve hiye'l-kalbü)* İşte o kalptir.”

Şimdi bugün, helâlı haramı bilmeyen bir insan yoktur. Belki İslâmiyet'ten haberi olmayan

bir adam olabilir. Müslüman bir adam, ful müslümansa neyin helâl olup neyin haram olmadığını muhakkak anasından duymuştur, babasından duymuştur; camiye gidiyordu, hocasından duymuştur, cemiyetteki şundan bundan duymuştur, bilir. İçki haramdır bilmeyen yoktur, kumar haramdır bilmeyen yoktur, zina haramdır bilmeyen yoktur, bunlar bilinir. Helâller de malum...

Helâllerle haramların arasında bazı şüpheliler var ki, haram mı, helâl mi bilemiyoruz. Helâl desek korkuyoruz, haram desek ondan da korkuyoruz diyemiyoruz. İnsanların çoğu da bunu bilmezler.”

Mesela sigara. Haram desek;

“—Yok diyorlar, neden haram olacak, ot? Haram olmaz.”

“—Peki, helâl mi?”

“—Helâl de olmaz.”

“—Neden?”

“—Nasıl helâl diyeceğiz?”

Ne oldu? Ortada kaldı, şüphede kaldı.

Ha öyleyse; her kim böyle şüpheli şeylerden sakınırsa, o şüpheli şeylerin içine düşmekten korunur. Bu adam şüphelilerden korunduğu ve kaçındığı için dinini, ırzını muhafaza eder.”

Kim de, “Kim diyormuş onu haram diyerekten, haram değil canım?” diyerek konuşursa, o haramın içine düşer.

O haram değilse işte mekruh... Mekruh olsa da işte artık ona kulak asmıyor, “Kim demiş canım ona haram?” diye onu işleyiveriyor.

Şu çobanın haline benzer ki, tarlaların hududuna hayvanları getirmiş, o hudutta otlatıyor. Şimdi o hudutta otlarken, hayvan içeride gördüğü yeşilliği görünce hop diye atlar oraya. Çünkü gelmiş oraya kadar, sınıra gelmiş artık. Sınıra geldikten sonra o yeşilliği orada görünce bırakmaz onu hayvan. Sen yetişinceye kadar o oraya gider, onu koparır.

Demek ki bu hududa gelmiş hayvan, artık umulur ki o yeşilliklere gidecek, o tarlanın içerisinde, yani başkasının malından onları koparıp yiyecektir.

Şimdi bundan dolayı bize ihtar yapıyor:

Biliyorsunuz ki her mal sahibinin mülkünün bir hududu var. Köylerin bir hududu var. Kasabalara gelince kasabaların bir hududu var. Yollarda giderken filan yerin hududundan içeriye giriyor diye yazmış oraya. Bu memleketin hududu bitiyor, öteki memleketin hududu başlıyor.

Türk milletinin hududu şu, Fransız milletinin hududu bu, İngiliz milletinin hududu bu, herkesin bir hududu var, bu hudutları da çizmişler.

Her bir hükümdarın böyle bir hududu vardır. Allah'ın da bir hududu vardır. Mülk onun olmakla beraber onun da koyduğu sınırlar vardır. Bu sınırlar da Allah-u Teâlâ'nın haramlarıdır. Allah-u Teâlâ bu haramları da bize bildirmiştir.

Agâh olun, mütenebbih olun, iyi dinleyin, bakın: Şu vücutta bir et parçası vardır. O ufacık et parçası salih olursa, yani iyi olursa, bütün vücut iyi olur. O et parçası fasid olursa, bütün vücut fâsid olur. Bu ufacık et parçası kalptir, yani gönüldür.

Bu tıbben de öyle değil mi? Kalbi rahatsa insanın, adamın sıhhati iyidir. Kalbi bozuk mu, rahatsız mı kalbinden, enfarktüs mü diyorlar ne diyorlar?

Kalp hastalığı var; yokuşu gidemez, hızlı gidemez, şu işi yapamaz, ağır işleri yapamaz, kendini idare eder şöyle böyle...

Şimdi bu kalbin fesadı veya sıhhati...

Vücudumuzun fesadı veya sıhhati gıdalarımıza bağlı, yemelerimize içmelerimize bağlı. Bugün bunu hemen herkes, cahil de olsa, okumuş da olsa, hepsi biliyor; şu zararlıdır yemeyelim, bu da faydalıdır yiyelim diyerek bunlar belli.

Bu kalp olan, gönül kısmındaki fesat ile sıhhat arası, işte mehârim, Allah'ın haram olan hudutları var ya, o haram hudutlardan Allah-u Teâlâ'nın yasak ettiği şeyleri yersen, o işte zehirli bir maddeyi yemek gibidir.

Zehirli bir maddeyi yiyince insan ne oluyor? Tabiatıyla ölüyor. Yahut birçok tedavilerle kurtulması imkânı varsa kurtuluyor yoksa gidiyor gürültüye.

E bu haramlar da tıpkı bunlar gibidir. Allah-u Teâlâ'nın haramlarını irtikâp ediyor musun, işliyor musun? Eğer işliyorsan, demek ki o, senin gönlünün ölmesine sebep oluyor. Bu gönlünü öldürmemek için, onu fesattan kurtarmak için de haramlardan uzak olmayı tavsiye buyurmuşlar.

Şimdi bu gerek haramların, gerek helâlların listesini kitaplarımız uzun uzun yazmışlar. Şunlar helâl, bunlar haram, şunlar sevap, bunlar günah diyerek ayrı ayrı yazılmış.

Bunların en sonuncusu olan sıdk meselesine gelmiştik de o sıdk meselesini mütalea ederken, deftere not almak hoşumuza gitti de buraya not aldık.

Bu kalp ne zaman salih olur, ne zaman fasid olur? Kalp ne zaman salahta olur, ne zaman fesatta olur? Mühim bir iş.

Şimdi bu, insanın ahlâken kemale erişmesine bağlı. Ahlâken kemale ulaşmış insanların kalpleri salihdir, temizdir, güzeldir, makbul ve memduhtur. Ahlâken bozuk ise onların kalpleri de bozuktur.

Bu ahlâken kalplerin bozuk oluşuna dair ileride gelecek bir dersimizde;

f.Güzel Ahlâk Hataları Giderir

Taberânî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶

---

⁶ Taberânî, *Mucemü'l-Kebîr*, c.X, s.318, no:10777; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.247, no:8036; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.200, no:2991; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.54. no:12690; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.247, no:8036; Ebü's-Şeyh, *Emsâl fi'l-Hadîs*, c.I, s.113, no:252; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.VII, s.281, no:40618; Ukaylî, *Duafâ*, c.IX, s.11, no:2074; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.III, s.51; Ebû Hüreyre RA'dan.

Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.255, no:799; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLI, s.293, no:8271; İbn-i Ömer RA'dan.

Temâmü'r-Râzî, *Fevâid*, c.I, s.300, no:301; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

الْخُلُقُ الْحَسَنُ يُذِيبُ الْخَطَايَا كَمَا يُذِيبُ الْمَاءُ
الْجَلِيدَ وَالْخُلُقُ السُّوءُ يُفْسِدُ الْعَمَلَ كَمَا يُفْسِدُ
الْخَلُّ الْعَسَلَ

(طب . عن ابن عباس)

RE. 205/11 (*El-hulüku'l-hasenü yüzîbü'l-hatâyâ, kemâ yüzîbü'l-mâü'l-celîde; ve'l-hulüku's-süü yufsidü'l-amel, kemâ yüfsidü'l-hallü'l-asel.*)

(*El-hulüku'l-hasenü yüzîbü'l-hatâyâ*) “Güzel ahlâk hataları eritir; (*kemâ yüzîbü'l-mâü'l-celîde*) suyun buzu erittiği gibi. (*Ve'l-hulüku's-süü yufsidü'l-amel*) Kötü ahlâk da ameli ifsad eder, bozar; (*kemâ yüfsidü'l-hallü'l-asel*) sirkenin balı bozduğu gibi.”

Hatasız insan olmaz, kusur, günah hepimizde var. Güzel ahlâk, bütün hataları eritir, yani yok eder. Sıcak bir su buzu nasıl eritiyorsa, ahlâk-ı haseneler de günahları böyle eritir, yok eder.

Kötü ahlâk da... Nasıl geçen demişti: “Hased, bir sürü hasenatı götürür, imanı da ifsad eder.” dediği gibi, “Kötü ahlâk da sirkenin balı ifsad ettiği gibi, iyi amelleri böyle ifsad eder, yani işe yaramaz hale getirir.” buyurmuş SAS Efendimiz.

Sadâkat güzel ahlâkların en üstünü, en güzeli...

Şimdi bakalım şunu okuyalım da sadâkatten bizde ne kadarı var? Biz ne kadar sâdık insanız? “*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedünrasûlü'llah*”

bizim Őu ađđımızdan çıkıyor. Bu sözde biz sâdık mıyız, değil miyiz?

Şimdi yine burada bir ders var:

g.Hâriciler Hakkında

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷

أَلْخَوَارِجُ كِلْبُ النَّارِ

ط. ش. حم. د. د. والحكيم، وابن جرير، طب. ك. عن عبد الله بن أبي أوفى؛ طب. ك. ض.
عن بی امامة

RE. 205/15 (*El-havâricü kilâbü'n-nâri.*)

Hz. Ali Efendimiz'in zamanında Havâric diye bir millet var, bir kavim, 12 bin kişi kadar bunlar. "Bunlar cehennemın köpekleri." Fakat diyor ki;

Eğer siz bunları namaz kılarken görseniz bayılırsınız. Kendi namazlarınızı da, "Bizim kıldığımız da namaz mı be! O adam ne kadar güzel bir namaz kılıyor! Allah! Hayran oldum." diye küçümsersiniz.

Çünkü çok huŐûlu, boynunu bükmüş, sararmıŐ solmuş, huzû ve huŐû ile de uzun uzun da

⁷ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.204, no:169; Ahmed in-i Hanel, *Müsned*, c.IV, s.355, no:19153; İbn-i Ebî Şeybe, *Musanef*, c.XV, s.304, no:39039; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VI, s.319, no:3365; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.VIII, s.312; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.V, s.56; Abdullah ibn-i Ebî Evfâ RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.42, no:9085; Ebû Nuaym. *Ahbâr-ı İsfahan*, c.IX, s.460, no:1932; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdes*, c.II, s.206, no:3014; Ebû Ümâme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.137, no:30986; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.419, no:12221.

okuyor, gayet mükemmel... Orucu da böyle. Hakir görürsünüz kendi oruçlarınızı, kendi namazlarınızı, onların namazları ve oruçları yanında...

Fakat onlar dinden çıkarlar, onların okumaları gırtlaklarından aşağıya geçmez. Okumaları gırtlaklarından aşağıya geçmez yani bütün kuvvetleri çenelerindedir. İman denilen şey içe geçmemiştir. Namazı çok güzel, bayılıyorlar... E bayıldığı halde boğazından aşağıya geçmez diyor.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:⁸

لَيَقْرَأَنَّ الْقُرْآنَ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي يَمْرُقُونَ مِنَ الْإِسْلَامِ
كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنَ الرَّمِيَّةِ

(حم.ه. عن ابن عباس)

RE. 367/2 (*Leyakraenne'l-kur'âne nâsun min ümmetî, yemrukune mine'l-islâmi, kemâ yemruku's-sehmu mine'r-remîyyeh*)

“Ümmetimden bir kısım insanlar var ki, onlar Kur'ân-ı Kerim'i okuyacaklar. Muhakkak okuyacaklar, okuyup duracaklar ama, okun yaydan fırlayıp gittiği gibi İslâm'dan fırlayıp

⁸ İbn-i Mace, *Sünen*, c.I, s.202, no:167; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.256, no:2312; Taberani, *Mu'cemü'l-Kebir*, c.XI, s.280, no:11734; İbn-i Ebi Şeybe, *Musanef*, c.XV, s.321, no:39074; Ebu Ya'la, *Müsned*, c.IV, s.242, no:2354; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.VI, s.347, no:10428; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.XI, s.142, no:30957; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.348 no:19591.

çıkıp gidecekler. Kur'an okuyacaklar ama, dinden çıkıp gidecekler.

E şimdi bu, bu kadar namaz kıldığı halde, bu güzel namaz kıldığı halde niçin gırtlığından aşağıya geçmiyor bunun iman?

Demek ki, sözünde sadâkati tam değil. Sözü içten değil, dilinde sadâkatı... Dili güzel fakat altı, dilden aşağı olan o gönül kısmında bir şey yok.

h. Sâdıklarla Beraber Olmak

Onun için, çok mühim olan bu sıdk meselesi hepimizin yüreklerini ürpertecek bir derecededir. Sıdk hepimizin bildiği bir şey işte, yalancılığın zıddı, mâlûm doğruluk.

Cenâb-ı Vâcibü'l-Vücûd Hazretleri de doğruluğu ve doğrularla beraber olmamızı tavsiye buyuruyor.

E şimdi bak, ilerde de gelecek de şimdi anlatalım:

Geçenlerde Tekirdağ'ına gittik, bir köylü arkadaş. İşte ekimden dikimden bahis açıldı. Adam karpuzcu, e karpuzun hangisi iyidir, hangisi olmuştur çok iyi bilir bu adam dediler.

İşte çekirdekli karpuz işe yaramaz, çekirdeği az olan iyidir filan derken, iş geldi kabakla karpuzun yan yana ekilişine... Adam dedi ki, çiftçi adam:

“—Ne zaman ki karpuzun yanına kabak ekilirse, kabak daha kuvvetli olduğu için karpuz

kabağın rengini alır. O kırmızı karpuz bir bakarsın bembeyaz olur.” dedi.

Neden? Komşusunun huyunu alıyor nebat bile! Nebat bile gayrı tabii, şuursuz bir halde yanındakinin huyunu suyunu alıyor işte.

Çiftçinin tabiri... Bizde de var ya:

“—Üzüm üzüme baka baka kararır.” derler.

Demek ki insan kimlerle düşüp kalkarsa, kimlerle oturup kalkarsa, sohbet ederse onların huyunu, ahlâkını farkına varmadan alır, hiç fark etmez o. Nasıl karpuz kabağın rengini alıyorsa, onun gibi.

Şimdi Allah-u Teâlâ da bize diyor ki:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا

مَعَ الصَّادِقِينَ

(التوبة: ١١٩)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenü'teku'llâhe ve kûnû mea's-sâdikîn*) “Ey iman edenler, Allah'tan korkun ve sâdıklarla beraber olun!” (Tevbe, 9/119) buyuruyor.

Yâni, sen iyileri ara, bul; o iyilerle düş kalk! Onların sohbetlerinde bulun, nasihatlerini dinle! Hiç olmazsa onların yüzüne bakmak sana kâfidir. Onlarla beraber olunca, onların huyları tedrici bir surette sana geçer, farkına varmazsın.

Tabiatıyla iyilerle düşüp kalka kalka insan, o iyilerin haliyle hallenir, o da iyiler defterine, doğrular defterine yazılır. Bilakis yalancılarla ülfet eden, ünsiyet eden, düşüp kalkan insanlar da bilâhare yalancılık kendilerine bir mal, onlar için bir sermaye olur. O da dolayısıyla neticede, “Bu adam yalancıdır!” defterine yalancı olarak yazılır.

E şimdi insan adının doğruların defterine geçmesini mi ister, yoksa yalancıların defterine mi geçmesini ister?

Eh doğruların defterine geçmek istiyorsan, doğrularla beraber ol ki doğruluk defterine geçesin. Yok, yalancılarla ülfet, ünsiyet eder, düşüp kalkarsan, netice itibariyle sen de yalancıların arasına kapılıp gidersin.

Doğruluk, nübüvvet derecelerinden sonra gelen bir derecedir.

Ayet-i kerimede şöyle buyrulmuştur:

وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ
وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا

(النساء: ٦٩)

(*Ve men yutii'llâhe ve'r-rasûle feülâike mea'llezîne en'ama'llàhu aleyhim mine'n-nebiyyîne ve's-sıddîkîne ve'ş-şühedâi ve's-sàlihine, ve hasüne ülâike refîkà.*) “Kim Allah’a

ve Rasûlüne itaat ederse, işte onlar Allah'ın kendilerine lütuflarda bulunduğu peygamberler, sıddîkler, şehidler ve sâlih kimselerle beraberdir. Bunlar ne güzel arkadaştır!" (Nisâ, 4/69)

Nebîlerden sonra sıddîklar geliyor.

Sıdk sözde, işte, ahvalde olur; yalnız dilde olursa kâfi değil. Hem sözünde olacak, hem hareketlerinde olacak, hem halinde olacak. Yalnız sözde doğru olana *sâdık*, işinde ve hareketlerinde doğru olana da *sıddîk* derler.

Allah-u Teâlâ'nın yardımı, nusratı, hıfz u himayesi kendisiyle beraber olmasını isteyen her kişiye *sıdka* devam tavsiye olunur. Zira Allah-u Teâlâ daima sâdıklarla beraber olduğunu da beyan buyurmaktadır. Sâdıkların kalpleri de o kadar nurlu ve feyizli olur ki, bu halini vasfa lisânın imkânı olmaz.

Allah kusurumuzu affetsin... Hepimiz insanız. İnsanız ama insanların bir olgun tabakası vardır ki, bu olgun tabakasının kıymetine baha yoktur.

Niçin? O öyle bir ruha sahiptir ki, bütün geçmiş ruhlarla ve gelecek ruhlarla ilgi ve alâkası vardır. O kadar temiz bir gönle mâliktir ki, geçmişten de haberi vardır, gelecekte de haberi vardır. O ruha sahip olan o büyük zâtın himayesi, koltuğu altında barınan insanlar da ne bahtiyar insanlardır.

Ama bunu herkes yapabilir mi? Herkes çelik olur mu? Herkes altın olur mu? Herkes platin olur mu? Bunlar mahdut mahduttur, sınıf sınıftır. Fakat biz insan tabakasının tekemmülü için Hz.

Allah Celle ve A'lâ:

“—Sizi muhtelif şekillerde yarattım, tînette yarattım, huyda, ahlâkta yarattım. Hepiniz de lâzımsınız. Fakat sizin iyi olabilmeniz için, bu bahtiyar insanlar gibi olabilmeniz için, benim sâdık kullarımla beraber olmanız lâzım! Sâdık kullarımla beraber olun ama, bu bir gün için değil, ölünceye kadar... Bir gün oturmuşun, bir ay oturmuşun, sonra bırakmışsın, olmaz o iş.”

i. Doğruluk Nedir?

Asıl doğrulukta hüner, tehlikeyi mucib olan bir yerden yalanla kurtulmak imkânı varken, doğruluktan şaşmamak. Doğruyu söylersen ceza göreceksin yahut zarar göreceksin. Bu zararı göreceğin zamanda yalanı irtikap edersen, kurtulacaksın zarardan. O zaman da bile doğruluktan vaz geçmemek.

Şimdi meselâ bizim alışverişlerde bir de yemin koyarlar yanına ki “Valla bak, sermayesi bana bu kadar.” der. Hem yalan söyler hem de yalanın yanına bir de yemin kor, Allah Teâlâ'nın ismi ile onu te'yid ederekten bunu söyler. Bu kat'iyen caiz olmadığı gibi, zararı mucib olan bir yerde bile doğruluktan şaşmayacak. Asıl doğruluk bu.

Yani doğruluk, iç halinin dış haliyle uygun olmasıdır.

Dilin ne diyor?

“—*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah,*
Allah büyüktür.”

İçin de bunu dediği vakitte namazı bırakamazsın, orucu bırakamazsın, kimseye fenalık yapamazsın, kimseye kötülük yapamazsın, herkesin iyiliğini istersin. Çünkü Peygamber SAS diyor ki:

“—Müslüman müslümanın kardeşi, mü'min de mü'minin kardeşidir.”

E kardeş kardeşe hıyanet eder mi canım?

Bahusus doğruluk, her şeyden evvel insanların haramlardan ve haramı mucip olan her şeyden uzak kalmasıdır. Şimdi kalbin salâhını istiyorsan, ne kadar haram varsa o haramlardan uzak olmak lazım. Haramları irtikap edenlerin sözlerindeki doğruluğun kıymeti olmaz.

Sözü doğru, mesela bizim gavurlar var şimdi, Fransız olsun İngiliz olsun, çok doğrucu diyorlar. Muamelelerinde adamlar ne kadar doğru...

E ne olacak, gâvur alt tarafı. Onun doğruluğunun kıymeti yok.

Doğruluk iman ile beraber olduğu takdirde kıymeti çoktur.

Onun için doğruluk, bütün iç ve amelleriyle Allah-u Celle ve A'lâ'ya karşı vefasını gösteren, söylediği sözü Allah-u Teâlâ'ya isbat eden kişinin ahlâkıdır.

Bak şimdi, sâdık kimse, ölüm geldiği vakitte, ölüyor artık, bütün esrarları meydana koyulsa; yani çocukluğundan beri yaptığı, günahları, neleri varsa hepsini seriyorlar gözünün önüne,

böyle herkes de görüyor. “Bu adam şöyle bir adamdı.” diye bütün esrarı meydana çıkarılsa; kendisini utandıracak bir hali bulunmayan kimsedir.

Bütün esrarı meydana koyulmuş ama utanacak bir hali yok adamın. Çünkü yapmamış utanacak bir hal. Utanacak bir hal yapmadığı için ölürken de hiç üzülüyor, bütün iyilikler gözünün önünde. İşte bu sâdık kimselerin sözleri oktan daha tesirlidir.

Allah-u Teâlâ’ya tam manasıyla teslim olan insanların halidir sadâkat. Sadâkat demek Allah-u Teâlâ’ya tam mânâsıyla teslim olursa, onun halidir.

Zünnûn-i Mısrî Hazretleri, meşhur zâtlardan birisi, diyor ki:

“—Doğruluk Allah’ın kılıcıdır, nereye dokunursa orasını keser.”

Şimdi sen bir dua et, bakalım duan ne derecede makbul oluyor? Sen yine anla, eğer duan derhal tesir ediyorsa, doğru bir adamsın. Çünkü doğrunun duası yapılacak olan işi derhal kesecek.

Fethu’l-Musulî Hazretleri’nden sıdkı, sıdkın mahiyetini öğrenmek istedikleri vakitte, demircinin dükkanındaki kızgın demiri almış eline, diyor ki:

“—Oğlum buna derler sadâkat!”

Yani kızgın demir yakmıyor elini. “Sen de bu hale gelirsen, sen de sâdıksın!” demek. Kızgın demir, yani ateş seni yakmıyorsa, yakmadığı zamanda sende sadâkat var demek.

Niçin? İbrahim AS’ın rütbesine erişmiş oluyorsun. İbrahim AS’ı yakamayan ateş, seni de başkalarını da yakamaz. Ama o mertebeye ulaşmayınca, kibrit de yakar adamı. Yeter ki biz o sadâkate sahip olan kullarından olalım.

Bunun için Yusuf b. Esbât denilen bir zât diyor ki;

“—Benim bir gecelik Allah ile sıdk ile muamelem, bir gecelik Allah ile sıdk ile muamelem, düşman ile fi sebilillah dövüşmekten bana daha sevgilidir.” demiş.

Sıdktaki yüksekliğini belirtmiş.

Ebû Ali ed-Dekkâk denilen bir büyük zât daha var, o da diyor ki;

“—Doğruluk ya görüldüğün gibi olmak, veya olduğun gibi görünmektir.”

Ya olduğun gibi görün, ya da görüldüğün gibi ol! Bu söz çok iyi bir sözdür, yani doğru bir sözdür. Bazı insan bakarsın ki, işte farz et bizi, sakalımız, sarığımız, cübbemiz, işte namazımız filan herkesten bir hürmet-i mahsûsa görüyoruz ama iç âlemimizin vukufuna haberiniz yok, içimizi bilmiyorsunuz. İçimizi bilmediğiniz için, dışımıza itibar ediyorsunuz. Eğer içimiz de dışımız gibiyse, ne mutlu bize... Eğer içimiz dışımıza uygun değilse, ne yazık bize.

Bak şurada da ne güzel bir şey söylemiş:

“—Sâdıklarda halkın gönüllerinde yer alma hevesi kat’iyen bulunmaz; beni sevsinler, bana hürmet gösterebilirler, bana saygı gösterebilirler, giderken ayağa kalksınlar, elimi öpsünler, el pençe divan dursunlar, istediğim bir şeyi, bir dediğimi iki yapmasınlar... Bu gibi arzu sâdıklarda bulunmaz.”

İşte Peygamber SAS Efendimiz ve onun emsali olan büyüklerimiz... İnsanların iyi amellerine muttalî olmalarını istemezlerdi. İnsan bazen kalkar gece namazları kılar, oruçlar tutar, hayrat u hasenâtlar da yapar; ama kimseye bildirmek istemiyor bunları.

“—Kimse bilmesin, ben gece kılarım namazımı, oruç da tutarım, Kur’an da okurum, hayırları da yaparım ama kimse bilmesin, neme lazım. Benimle Rabbim arasında.”

İyiliklerini kimsenin bilmesini istemediği gibi, bazı yaramaz huyları da var, yaramaz ahlâkları da var, kötülükler de yapıyor bazı bazı, şöyle böyle. Bunları da saklamak istemez.

Birisi dese ki:

“—Sen böyleymişsin yahu?”

“—Evet birader, ne yapalım işte!..”

Saklamıyor. Çünkü biz fenalıklarımızın meydana çıkmasını istemeyiz, çünkü mahcup oluruz. Mahcup kalacağımızdan dolayı, utanıp

yüzlerinize bakamayacağımız için, hiçbir fenalığımızın başkaları tarafından bilinmesini istemeyiz. Bu bizdeki sadâkatsızlığın alâmetidir. Sâdık olsak isteyeceğiz, ne mal olduğumuzu herkes bilsin.

Efendim, sahte bir altını gerçek diye sana satıyorlar.

Kuyumcuya götürüyorsun, bakıyor:

“—A birader on para etmez, sahte bu!” diyor.

“—Yapma be, etme be!” Adam aldı gitti.

Siz de bakarsınız kalıbına, kıyafetine, bir adam diyerek el öpmeye kalkarsınız. Fakat içi hiç de uygun değil oraya...

Demek ki biz bir fenalığımızın bilinmesini istemiyoruz, “Aman kimse bilmesin, çünkü ibadet de saklı, kabahat de saklı!” diyoruz. “Günah da saklı, iyilik de saklı, bilmesinler.” diyoruz.

E Allah biliyor!

“—Allah’ın bildiğini niçin saklayayım?” dersen o da kabahat.

Allah Gaffâr’dır, Settâr’dır.

Allah biliyor, biz bildirmek istemiyoruz. Bilinmek istendiği takdirde de üzülmüyoruz. Bu üzülmemiz sadâkatımızın eksikliğinden ileri geliyor. İstemiyorsak kabahatlerimizin meydana çıkmamasını, demek ki sadâkatımızda noksanlık var. Çünkü kötülüğünün bilinmesini istememek,

kendisinin kıymetinin artmasını istemektir. Kendisinin kıymetine eksiklik gelmesin diye, kötülüğünün bilinmesini istemiyor. Kıymetinin düşmesini istemiyor. “Bu da sâdıklara yakışmaz!” diyor.

Büyüklerin sözlerini yazmış yine buraya diyor ki;

“—İki çeşit farz vardır: Birisi dâimîdir birisi muvakkattır. İkisi de farzdır ama. Dâimî farzı ifâ edemeyenin muvakkat farzları makbule şayan değildir.”

“—Hocaefendi dâimî farz nedir?”

“—Dâimî farz doğruluktur, sadâkattir.

Müstakim ol müstakim, Hazret-i Allah utandırmaz seni. İstikameti kendine mal edebildiysen, doğruluğu kendine mal edebildiysen, ne mutlu sana!

Onun için bizim beş vakit namazımız var; yarımşar saat tutsa iki buçuk saat eder. Fakat 24 saatlik bir borcumuz var. Yirmi dört saatin yirmi dördünde de borcumuzdur. Nedir?

Doğruluk... Ne olursa olsun doğruluktan şaşmamak ve ayrılmamak... Doğru ol, mum gibi.

Doğruluktan ayrıldık; yalana, hileye, hud'aya kaçtık. Kendi işimizin dolabını döndürmek için nasıl icap ediyorsa, zamana göre uyuyoruz. Uyduk muydu demek ki farz-ı dâim gitti oradan. Farz-ı dâim doğruluktur; ondan ayrılmamız

lazım gelirken, onu bozduk. Onu bozunca, şuraya gelen cereyanın hattını şuradan kesersen bu lamba nasıl sönyör. Hattı kesiyorsun kökten ayrılıyor. Hat kesilince, bu lamba isterse kaç muşluk olursa olsun, artık yanmıyor.

Farz-ı dâim olan doğruluktan ayrıldığın vakitte farz-ı muvakkat sana fayda etmiyor, çünkü işte hep namaz kılıyoruz, hep oruç tutuyoruz, her fenalık da yine bizden çıkıyor; yalanın çeşidi, iftiranın çeşidi, kötülüklerin çeşidi...

Allah affetsin hepimizin kusurlarını...

Binâen aleyh Allah-u Teâlâ'ya sıdk ile bağlananlara, Allah-u Teâlâ'yı sıdk ile isteyenlere Allah-u Celle ve A'lâ bir ayna verir. O aynada dünya ve ahiretin bütün acâibini pek aşikâr olarak görürler. Zannedersem, bu ayna da gönül aynası olsa gerektir.

Bir kalp ki, bir gönül ki, o güzel olursa her şey güzel oluyor. O fesat olunca bütün her şey fesada uğruyor. İşte o gönül sâlih olduğu vakitte, bu bir aynadır ki kainatı görürsün; dünyanın da ahiretin de bütün acâibini onda görürsün.

Onun için kâmil olan evliyalar, mâkabli ile de mâbâdi ile de ervahlarla, hatta Peygamber SAS ile ruhen daima münasebet halindedirler. Büyüklerden birisi:

“—Ben Rasûlüllah'ın ruhundan bir an ayrılırsam, kendimi müslüman saymam!” diyor.

Sen bize bak! Aklımıza gelecek de biz salât ü selâm getireceğiz.

Rasûlullah'ın şebekesinin karşısına gidiyoruz da, orada bile bizde bir şey yok...

Allah!..

Aziz kardeş! Öyleyse sen sadâkatten ayrılma. Her ne kadar korkulu yerlerde sana sadâkat zarar verecek olsa bile, doğruluk yine sana netice itibariyle fayda verir. O anda bir zarar görsen bile, o zararın altından bir fayda doğar muhakkak.

Yalanı bırak; her ne kadar sana faydalı gibi görünürse de, muhakkak sana yine bir zararı dokunur. En büyük zararlarından birisi de artık gönlünün tamamıyla kararıp hiçbir şey görmesine imkân kalmamasıdır. İşte o sana Allah'ın verdiği gönül aynası artık paslanmış, bir tarafı göremiyorsun, maddiyata bağlanmış, maddiyattan başka bir şey göremiyorsun.

Zira doğruluk kişiyi iyiliklere ve hayırlara sevk eder. Hayırlarsa dolayısıyla insanı cennete götürür. Kişinin gayesi sadâkat olunca, ind-i ilâhîde siddîklar defterine yazılır.

Kitab-i ilâhî'de bütün peygamberler övülürken, siddîkiyet sıfatıyla övülmüştür:

إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا

(النساء: ٤١)

(*Innehû kâne siddîkan nebiyyâ*) “Çünkü o çok sadık bir peygamberdi.” (Meryem, 19/41)

Bir kimsede dört şey bulunursa, bununla en büyük kazancı elde etmiş olur. Birisi sadâkat,

ikinci haya, üçüncüsü güzel ahlâk, dördüncüsü de şükürdür demişler. Binecek atın, bineğin sadâkat olsun; Hak da kılıcın, Allah-u Celle ve A'lâ da senin gayen ve talebin olsun.

Bir kişi ki, “Allah-u Teâlâ’yı severim!” iddiasında bulunur da bu iddiasında sâdık olmazsa, kıyamet gününde yüzleri kapkara olacağı bildirilmiş.

Bütün ulema ve fukahanın ittifakıyla:

“—Bir kimsede üç haslet sahih olursa, onun kurtuluşu mümkündür.” demişler. “Bunlar da birbirinden ayrılmaz, üçü de birdir. Birisi bid’at ve hevâdan âri halis bir İslâm; ikincisi amellerinde Allah-u Teâlâ’ya sıdkını göstermesi; üçüncüsü de yiyip içmesinin helâlinden olması.”

j. Büyüklerin Sözleri

Orada eski büyüklerin sözlerinden 22 tane almışlar ki, bizde kibâr-i kelâm yahut atasözü deriz; onlara benzer bir şey. Bunları şöyle sıralamış, her birisi büyük derstir:

1. İlimden daha faydalı bir hazine olmaz.
2. Hilimden daha ziyade kârlı mal olmaz.
3. Gazabı yenmekten daha iyi haseb olmaz.
4. Amelden daha kıymetli dost olmaz.
5. Cehaletten daha kötü refik olmaz.
6. Takvâdan daha aziz şeref olmaz.
7. Hevâsını terk etmekten daha iyi kerem olmaz.
8. Tefekkürden efdal amel olmaz.
9. Sabırdan âlâ hasene olmaz.
10. Kibirden beter günah olmaz.

11. Rıfıktan daha makbul ilaç olmaz.
12. Akılsızlıktan daha acı derd ü musîbet olmaz.
13. Haktan daha adaletli elçi olmaz.
14. Sadâkatten daha iyi nasihatçi delil olmaz.
15. Tamâdan daha zelil fakirlik olmaz.
16. Şekavetle toplanan maldan zenginlik olmaz.
17. Sıhhatten daha güzel hayat olmaz.
18. İffetten daha tatlı maîşet olmaz.
19. Huşûdan daha güzel ibadet olmaz.
20. Kanaatten daha hayırlı zühd olmaz.
21. Sükuttan daha ziyade muhafaza eden bekçi olmaz.
22. Ölümden de yakın gayb olmaz.

Bunların her birisini inceleyecek olursak, beşerin saadet ve selâmetinin nerede olduğunu anlamakta güçlük çekmeyiz zannederim.

Ebû Bekir el-Verrâk der ki:

“—Kendinle Hak arasında sıdkı muhafaza ve halk ile kendi arandaki rıfkı muhafaza edebilmek, kişinin saadet ve selâmetinin icabıdır. Hayattaki selâmet ve saadet yollarının doğruluk, seha ve şecâatte olduğunu; ittikâ, haya ve helâl malda olduğunu da ayrıca bildirmişler.

Efendimiz SAS’e sormuşlar ki:

“—Yâ Rasûlüllah! Kemâl denilen şey nedir?”
Buyurmuşlar ki:

“—Hak sözü söylemek ve sadâkatle amel etmektir.”

Kemâle altı mânâ vermiş. Onları okumayı istemedim.

Okursak, çok uzun gidecek.

Pek aziz ve muhterem kardeşim!

Şu okuyagelmiş olduğun sıdk bahsi hakkında, herhalde gönlünde birtakım belirtiler hasıl olmuştur. Mahlûkların en mükemmel ve efdali olan insana daima her yerde, her zaman sadâkatin yakışacağına kanaatimiz mevcuttur. Bugünkü insan camiası, herhangi kavim ve milletten ve dinden olursa olsun, doğruluğun, sadâkatin lüzumunu hiç birisi inkâr edemez. Doğruluğun lüzumuna herkes kâil, fakat doğru olmak ve doğru olabilmek bir mesele...

Herkesin sevdiği ve istediği bu doğruluk, o kadar kolay bir şey olmasa gerek. Zira her kıymetli şey çok pahalıdır, herkes alamaz ancak büyük zenginler alabilir. Meselâ yakut ve platin denilen cevherleri herkes alamaz, alsa da biraz. Halbuki doğruluk hiçbir cevherle ölçülemeyecek kadar üstün ve kıymetlidir. Onu elde edebilmek için çok kuvvetli ve üstün, sağlam bir imana sahip olmalıdır ki alabilsin.

Sâdık, doğru, düzgün, saf, kâmil bir müslüman olmak pek kolay bir şey değildir. Bunun için Hazret-i Allah-u Celle ve A'lâ bizlere daima sâdıklarla yani tam, kamil, olgun müslümanlarla olmamızı tavsiye etmiştir. Onların güzel ahlâkları, kemelleri, tedrici bir surette temas

ettiği insanlara, müslümanlara sirayet eder, geçer. Bir gün bakarsınız ki o da güzel, kamil, olgun bir müslüman olmuştur.

Yaramaz, kötü kimselerin kötülükleri, nasıl kendileriyle temas eden insanlara geçerse, iyilik de böyledir. Hatta bu kaide nebatlarda da böylece carîdir. Mesela demin yukarıda arz etmiş olduğum gibi, beyaz kabağın yanına ekilen bir karpuz bir müddet sonra kırmızı rengini kaybeder ve o da kabağın rengine boyanır.

Bunu çiftçilerden dinlemiştım. Bizde de meşhurdur:

“—Üzüm üzüme baka baka kararır.” derler.

Yerin güzelinden güzel mahsul alındığı da herkesçe malumdur. Çorak ve çöl yerlerde ise ne kadar uğraşsanız güzel bir mahsul alamazsınız. Çiftçiye güzel yeri aramak nasıl lazımsa müslümana da güzel müslümanları aramak ve onlarla hemdem hem ahenk olmak mutlak ve mutlak öylece lazımdır. Zira dünya ve dünyanın her çeşit nimeti, ne kadar güzel ve kıymetli olursa olsun, sonu yoktur, bekası yoktur, fânidir. İmân u İslâmiyette kemâl ise hiç de böyle değildir. Onlar hep ebediyet âleminin meyveleridir; ne biter ne de tükenir. Her lokmasının tadı ayrı ayrı ve birbirinden üstün lezzetleri de vardır.

Sert bir demiri hemen şöyle biraz ısıtmakla onu istenilen şekle sokmak mümkün olmaz. Belki ateş gibi kıpkırmızı olacak ki istenilen şekle sokulabilsin. İnsan da tıpkı böyledir. İyileri

görmek ve onlarla biraz sohbet etmek veya onlara biraz hizmet etmekle onların halini tam manasıyla almak mümkün olmaz. Demirin nasıl tam manasıyla kızarması lazımsa, kâmil olgun müslümanların halini tam almadıkça da insanda kemâl tezahür edemez.

Bu hususta ne kadar büyük ve devamlı bir mücâhedenin lazım olduğuna inanmak gerekir. Küçük muharebeden büyük muharebeye dönüşün ne demek olduğunu pekâlâ anlayabilirsin. Binâen aleyh böyle mücahedelere alışmamış ve hazırlanmamış kimseler için imanda kemâl, ahlâkta kemâl, insanlıkta kemâl, İslâmlıkta kemâli ummak adeta muhal dersiniz, pek hata etmiş olmanız zannederim.

Büyüklerin atasözleri buna delildir;

“—Kötü huyu teneşir temizler.” derler.

Evet, yerleşen ve kökleşen kötü huyların değişmesi ve terki çok zordur. Onun için;

“—Dağı yerinden söküp kaldırmışlar derlerse inan, fakat alışılan kötü huyu terk etmiş derlerse, inanma!” dedikleri de meşhurdur.

Fakat ne yazık ki henüz küçük yaşlarında, kanlarının kaynadığı bir devirde bunları seçip ayırmak, iyisini alıp kötüsünü bırakmak, hele devrimizde ne kadar müşkül olduğunu her akliselim pek güzel anlar. Ecel şerbetini içip de ahiret âlemine intikal edince, nasıl yanlış yolda olduğunu anlayacak, fakat artık her şey bitmiştir. Nedâmet, pişmanlık kimseye fayda veremez.

Onun için ey aziz ve muhterem kardeşim!

Sen bu fakir-i pürtaksir, günahkâr kardeşinin sözlerine iyi kulak ver ve onu kabul eyle. Bir an evvel tevbe ve nedamet edip İslâm'ın yoluna dön, namazını kıl, cemaate devam et, vaaz u nasihat dinle! Ben ondan daha iyisini biliyorum deme!

Zekâtını fazlasıyla ver, yardımlardan sakın kaçma! Elinden gelirse her sene hacca git, orada akümülatörünü doldur, sonra memleketine faydalı olarak dön! Medine-i Münevvere'yi de ziyareti ihmal etme, Rasûlüllah'ın huzurunda gözyaşlarını dökerek çok çok salât ü selâm oku!

Sakın kimseyi hor ve hakir görme! Herkesi her bakımdan kendinden iyi ve üstün görmeye bak! Servete, bilgiye, varlığa, sağlığa sakın güvenme ve kimseyi de incitme! Kimseden bir yardım bekleme, elinden geldiği kadar herkese yardımcı olmaya çalış. Kat'iiyen sert konuşma ve çok da konuşma! Yüksek sesle de hele hiç konuşma. Gayet yumuşak ve tatlı konuşmaya dikkat et.

Bahusus zuafâ ve fukaraya karşı gayet mülayim ol, kimsenin gönlünü kırma, bilgiçlik kat'iiyen taslama! Makamlara göz dikme, hiç de aldanma! Mümkün oldukça devlet kapılarından uzak ol ve oradan bir şey bekleme.

İhtiyar dahi olsan, sakın genç kadınlarla, hatta yaşlı kadınlarla dahi çok sohbeta alışma! Yazlık diyerek deniz kıyılarında ev tutma! Günah yerlerinden de kaç, çocuklarını da koru!

Dünya için zinhar dinini zayi etme! Ölümü unutma, gözünün önünden de ayırma! Daima Hakk'ın rızasını kazanabilecek hayırlı ibadet ve amellerle meşgul ol, bid'atlardan sakın! Nefsin hevâ ve arzularına uyma! İyi, sâlih, sâdık, âbid, zâhid kişileri ara bul, onlardan ayrılma, hizmetlerine de devam eyle.

Katiyen kimsede kusur, kabahat görme, kendi kusur ve kabahatlerini de ara ve onları gidermeye sa'y ü gayret eyle!

Komşularınla son derece güzel geçinmeye bak! Onları mümkün oldukça hediyelerle taltif et, çocuklarına da hediyeler vermekten geri kalma ve kusurlarını daima örtmeye çalış.

Kimsesiz ve yardıma muhtaçları ara, bul, hizmetlerinde de kusur etme! Güler yüz, tatlı dilden ayrılma!

Boş vakitlerinde hemen Kur'ân-ı Kerîm'i oku ve zikrullah ile meşgul ol! Boş, faydasız dedikodulardan son derece uzak dur. Hakkı unutma, haktan zerre kadar ayrılma!

Lokmalarına son derece dikkat et, helâl olsun, şüphelerden sakın. Hırs, tamah hiçbir zaman iyi bir şey değildir. Dünya zînet ve süslerine de iltifat etme. Fuzûli masraflardan da sakın. Haramlardan milyon kazanacağını bilsen dahi tenezzül etme!

Bu kadarlıkla iktifa etmiş.

Allah kusurlarımızı affetsin... Tevfikât-ı samedâniyyesine mazhar etsin...

Şimdi arkadaşlarımızdan bir kısmı belki dağılacak. Fakat bizim bir kardeşimiz bugün rahmet-i rahmana varmış. Onun ailesi bizden, onun ruhuna bir tevhid hatmi okumamızı istiyorlar. Yetmiş bin tevhid ki, onun kurtulmasına vesiledir.

Bunu geçen de kardeşlerimden rica etmiştim:

“—Biz Kur’an okuyuncaya kadar, Kur’an okuyamayan kardeşler de 500 tane, 1000 tane ne kadar *Lâ ilâhe illa’llah* der de sevabını bu kardeşimizin ruhuna hediye etmeye vesile olurlarsa, çok bahtiyar olurlar.

Çünkü bunları biz yaptırıyoruz. Bizim mesela hafızlarımızı, hocalarımızı toplarız, veririz onlara beşer onar kuruş bunları yaparlar. Ama bu makbul, maksut değildir. Para ile olan şeyin tadı olmaz o kadar. “Biz de Allah için okuduk.” derler ama para verilmeyince olmuyor bu işler.

Binâen aleyh, biz böyle kendi içimizden bir kardeşimize yardım etmek için, fi sebîlillah 1000 tane tevhid çekip hediye etsek, ne kadar güzel olur. Onun sevabı hem bize hem ona olur. Biz ona hediye edince Cenâb-ı Hak, “Ona hediye ettin ya, sana ne lazım?” demez, ona da sevap verir sana da sevap verir.

Bu para gibi değil. Bir kardeşimize paramızdan bir lira versek, bir lira eksik oluyor bizden. Halbuki bu öyle değil, bu sevabımızı ona verince, o kadar da bize Allah-u Teâlâ tekrar veriyor.

Onun için, biz hatmi okurken okuyamayan kardeşler de bu tevhide iştirak ederlerse, “Allah onlardan da razı olsun!” deriz onlara...

Li'llâhi'l-fâtihah!

Mehmet Zahid Kotku

06. 05. 1971 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

